

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: L. L.

Cím: Színház és Zene

Forrás: Magyarország

Bp.

(Hely)

1920. II

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy 308

Hely

Idő "1920"

Személy

Helyszám

SZÍNHÁZ ÉS ZENE

Magyar Elek: Pesti históriák

— Az Athenaeum kiadása. Budapest. 1920 —

Harmínchét följegyzés a régi, a százév előtti, a tegnapi Pestről és Budáról. Magyar Elek rekonstruáló fantáziájában még egyszer színt, formát, életet és illatot kap a kettő-egy főváros utolsó százesztendeje, amelyből ma — hat esztendő világtörténelem után — az 1913-iki forró, fülledt év is bágyadt biedermeyernek tűnik. Ujabb saeculum csikorgó kezletén meghatódottan forgatjuk kezünkben a Pesti históriák-at, mint jobb időknek egy nemes albumát.

A „Pesti históriák“ szerzője specialista. Nemcsak azért, mert nálunk szinte egyedüli művelője ennek a finom és érdekes műfajnak, hanem az írásmódja, meglátása és emlékezése miatt is. Az emlékezés külön képesség. Emlékezni éppen olyan sokféleképpen lehet, mint írni, festeni, vagy muzsikálni. Magyar Elek emlékezőképessége művészi különbségtető. Multba nyúló fantáziája mozgalmas. Nemcsak a város eltűnt köveit fotografálja le, de közöttük vibrál — a valóság minden kellékével — az egykori emberek, nagyok és ki-

csinyek, nyüzsgő panorámája. József nádortól a híres tabáni korcsmárosig élénk kerül itt mindenki — hadvezér, költő, miniszterelnök, sportsman, szerkesztő, bankár és krakéler — aki csak valaha izt, karaktert, jelentőséget adott a pesti életnek. Az „Univerzita“ egykori házával együtt elevenedik meg régi asztaltársaságok, benépesül az Arany sas, a Kammon, a Korona. Deák Ferenc kabanoszána füstjét érezzük a ligeti kis kert padján, Vizvári Gyula kézfogóját ünnepljük a Szikszayban, megdöbbenünk Kossuth Lajos halála hírére, de mulatunk a régi Vurstli megnyitására is, Erzsébet királynénak és Küry Klárinak egyformán nyomában vagyunk a régi tavaszi kocsikoron és Tisza Kálmán belügyminiszterrel inspekciózunk a tabáni hírhedt tűz pusztításának helyén. A normafai legendáktól a Jakabffy Tógyer romantikus öngyilkosságáig föllevenedik itt minden, régi budai tavaszok, Krisztinai bucsujárások, Angol királynébeli ebédek, Ráth Karcsi-féle bravurok, Károlyi Pista híres vadászatai, Szemere Miklós futtatásai. Fájdalmas és édes forgatagban előttünk kavarnak az ötven, a száz év előtti fiatalok. Napsugaras kísértetjárás ez, multbavesző szimfónia, halottaknak nem félelmetes, de szinte bensőségesen meghitt defiléeje.

A könyv hangja — mint a szerzőnek, az embernek életbeli stílusa is — nobilis, uri, férfiasan szerény. Itt-ott megkísérti valami halk melankólia, de ritka fegyelemmel nyomban fékezi is magát.

Szinre, formára a könyv egy-egy fejezete mindmegannyi medaillon. De pontos. Hogy antikvárius argotban beszéljünk: „korából való“. Nem laza emlékezés készítette a képeket, mind egyiken ott van a hitelességet tanúsító kézjegy és évszám. A poézis történelmileg is hiteles. Egyes szakaszok személyes élmények, mások időben jövővel megelőzik a szerzőt. Am egy különleges írói adomány teszi, hogy Magyar Elek előadásában az egészen régmúlt események is mint személyes átélések jelentkeznek. Ujraépítő képzelem, a dolgokba és emberekbe való szeretetteljes, költői szóval teljes elmélyedés adja, hogy egyformán hatnak ugy a száz év előtti időkről szóló krónikák, mint az írónak például tulajdon diákkoráról szóló följegyzései.

Becses, érdekes, kedves könyv Magyar Elek műve. Történelmi regények, novellák, drámák írói számára a témáknak klondykei gazdagságu bányája. A közönség számára az elgondolható legszébb, legkedvesebb, legmegnyugtatóbb olvasmány, betűkből való páratlanul finom képeskönyv.

Jó lelkiösmerettel ajánljuk a finomlelkű, a hozzáértő emberek szeretetébe. L. L.